Jericho en Jeruzalem

wUrck
architectuur stedenbouw landschap

Amersfoort

TOEKOMSTBESTENDIG GROEN *Bij de herinrichting van de openbare ruimte van naoorlogse buurten als Jericho en Jeruzalem in Amersfoort staat de vraag centraal hoe je dit duurzaam, robuust en groen kunt doen. De inrichting dient te voldoen aan de behoefte van vandaag en tegelijkertijd geschikt te zijn om toekomstige veranderingen te accommoderen.*

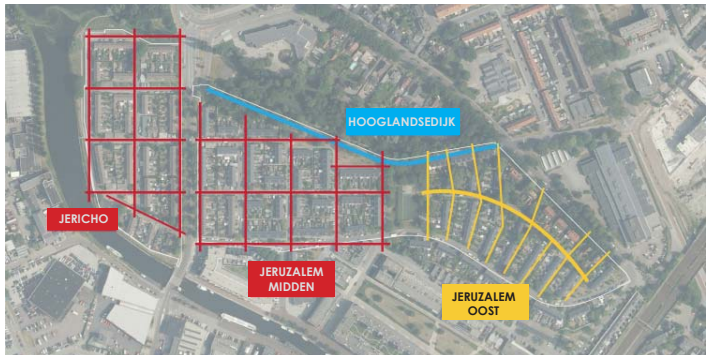
OPDRACHTBESCHRIJVING

Inrichtingsplan voor de woonwijk Jericho en Jeruzalem in Amersfoort.

OPDRACHTGEVER Gemeente Amersfoort
PROJECTTEAM Gijs Wolfs, Jakob Grambow, Tom Eichler, Thibo Duifhuizen
ONTWERP 2019
STATUS VO Inrichtingsplan
OPLEVERING circa 2021
SAMENWERKING Goudappel Coffeng

FUNCTIE openbare ruimte in een woonwijk
OMVANG circa 10 ha

Jericho en Jeruzalem
Amersfoort

TERWIJL JERICHO EN JERUZALEM MIDDEN EEN GRIDSTRUCTUUR HEBBEN WORDT JERUZALEM OOST GEKENMERKT DOOR EEN VISGRAATSTRUCTUUR

VERNIEUWING OPENBARE RUIMTE De woonbuurten Jericho en Jeruzalem, gelegen in de Amersfoortse wijk De Koppel, zijn oorspronkelijk als naoorlogse noodwoningen dicht bij de binnenstad gebouwd. Inmiddels hebben delen ervan de status van beschermd stadsgezicht. De gemeente Amersfoort is voornemens het rioolstelsel in Jericho en Jeruzalem, veelal gesitueerd onder asfalt, te vervangen. Vanwege deze ondergrondse werkzaamheden wil de gemeente tegelijkertijd de bovengrondse inrichting van de openbare ruimte vernieuwen.

Er zijn in De Koppel enkele historische structuren aanwezig. Met de uitstraling van een alledaagse sloot is op het centraal gelegen Groeneveld nog een restant van de Oude Eem gelegen. Deze is via een duiker verbonden met de noordelijk gelegen overblijfselen van de Grebbelinie, die door dit gebied heeft gelopen. Het gebied ligt verscholen achter de Hooglandsedijk en is inmiddels ingericht als natuurgebied.

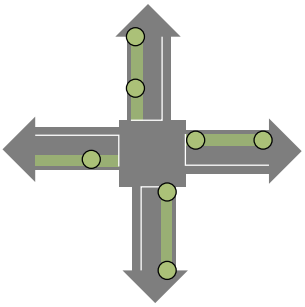
CONCEPT De openbare ruimte in Jericho en Jeruzalem is door het verstrijken van de tijd en veranderingen in gebruik ‘verrommeld’. Er zijn rafelranden ontstaan, er wordt geparkeerd op te krappe profielen, er doen zich onveilige situaties voor. Om dit te verhelpen is gekozen voor een compact standaardprofiel met bundeling van het parkeren aan één kant van de straat. Hierdoor kan ook het versnipperde groen worden samengevoegd tot een robuuste hoofdstructuur.

De woongebieden krijgen een inrichting van de openbare ruimte die inzet op rust en herkenbaarheid. Rijweg, parkeren en voetpaden sluiten qua materialisering op elkaar aan en vormen een gelijkmatig tapijt als onderlegger voor de wijk. Ook de groeninrichting draagt bij aan een eenduidig en heel herkenbaar beeld voor de wijk. Via het grid van straten en voetpaden zijn de woongebieden duidelijk verankerd met de groene randen.

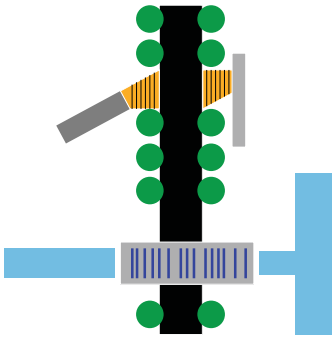
De Hooglandsedijk is een kenmerkende structuurlijn tussen Jeruzalem en het natuurgebied Grebbelinie. Op een aantal plekken wordt deze gekruist door de verbindingen vanuit de woonwijk. Deze kruisingen bieden kansen voor kenmerkende trappartijen. De deels bestaande Essenlaan wordt versterkt of successievelijk vervangen. Het middengebied van het Groeneveld wordt qua materialisering, zichtrelatie en bomenkring sterk verbonden met de dijk. Ter hoogte van de kruising met de Oude Eem zijn volop kansen om deze weer zicht- en voelbaar te maken – en zo bij te dragen aan een afleesbare stadsgeschiedenis.

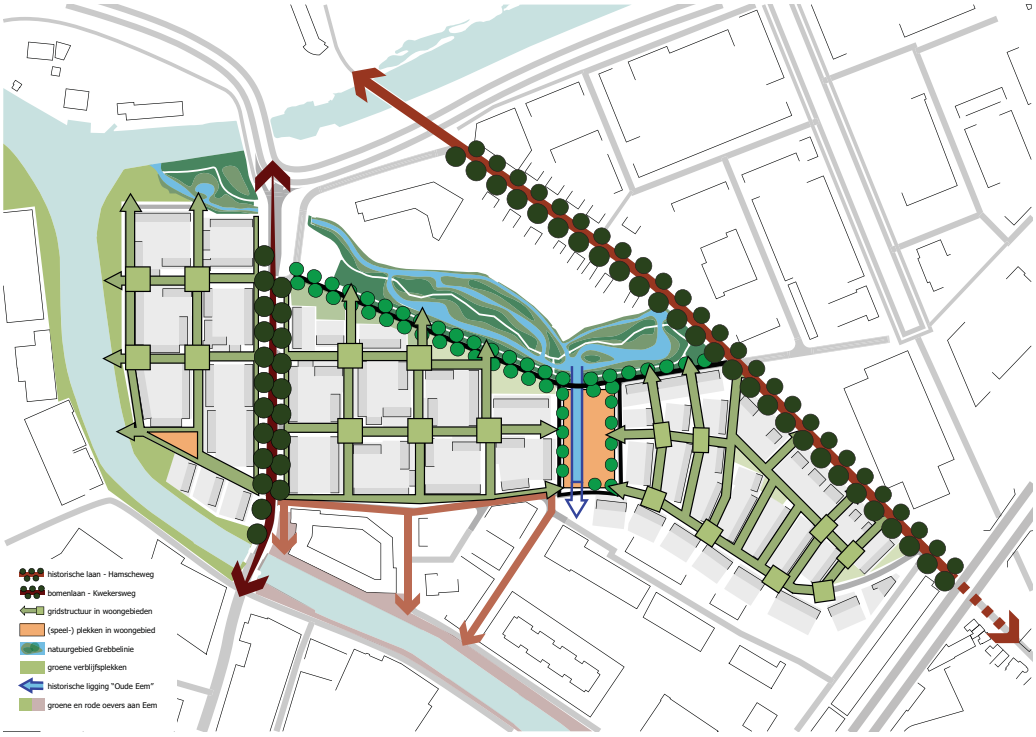
LUCHTFOTO MET DE BUURTEN JERICHO (LINKS) EN JERUZALEM (RECHTS)

KRUISPUNTEN IN WOONWIJK

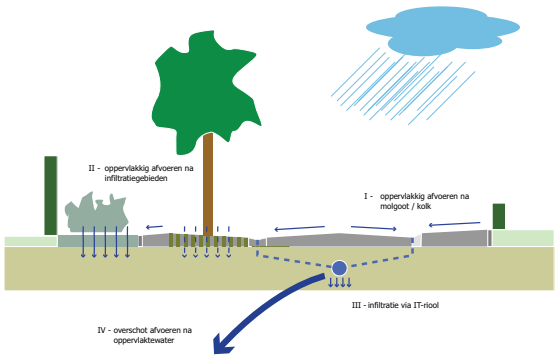
MOMENTEN OP DE HOOGLANDSEDIJK

CONCEPTKAART

PLANKAART

AFWATERINGSPRINCIPE

VERHARDING Er wordt voor eenheid in de materialisering gekozen. Betonstraatstenen voor de rijweg en de voetpaden – in verschillende verbanden gelegd – zorgen voor samenhang. Robuuste grasbetonstenen (ca. 25% opening) voor de parkeervakken, bij voorkeur van dezelfde leverancier of dezelfde serie, complementeren de samenhang in het gewenste beeld. Een donkere kleur van de stenen met een uitgewassen toplaag zorgt voor het nodige contrast met de lichtgrijze kleur van de bebouwing. De lichtgrijze RWS-band tussen voetpad en rijweg zorgt aan de ene kant voor een duidelijke scheiding en aan de andere kant door de overrijdbaarheid voor de gewenste flexibiliteit in de nogal krappe straatprofielen. Ter hoogte van de kruisingen en bij aansluitingen met bijvoorbeeld achterpaden wordt deze band middels verloopstukken tot een gelijkvloerse trottoirband, om barrières te vermijden.

Op het doorgaande fietspad van de Hooglandsedijk, deels medegebruikt door autoverkeer, wordt in deze natuurlijke omgeving de asfaltverharding gehandhaafd. Ook de ring rondom het Groeneveld maakt onderdeel uit van deze materialisering. Parkeerplaatsen in de berm worden door toepassing van grasbetonstenen geformaliseerd, maar duidelijk aangegeven. Op bijzondere plekken, zoals de kruising met de loop van de Oude Eem, is ruimte voor bijzondere verharding. Het fietsverkeer wordt hierdoor niet belemmerd.

AFWATERING Uitgangspunt is om hemelwater zoveel mogelijk in het gebied te houden. Hiervoor dient het volgende stappenplan. Waar mogelijk wordt hemelwater oppervlakkig direct in de groengebieden en parkeerplaatsen geïnfiltreerd. Stap twee is het bufferen in IT-riolen onder de verharding. Als alternatief zou hier ook waterbufferende fundering toegepast kunnen worden. Alleen als de buffercapaciteit is bereikt wordt hemelwater via overstorten afgevoerd naar het oppervlaktewater van de Oude Eem en Eem.

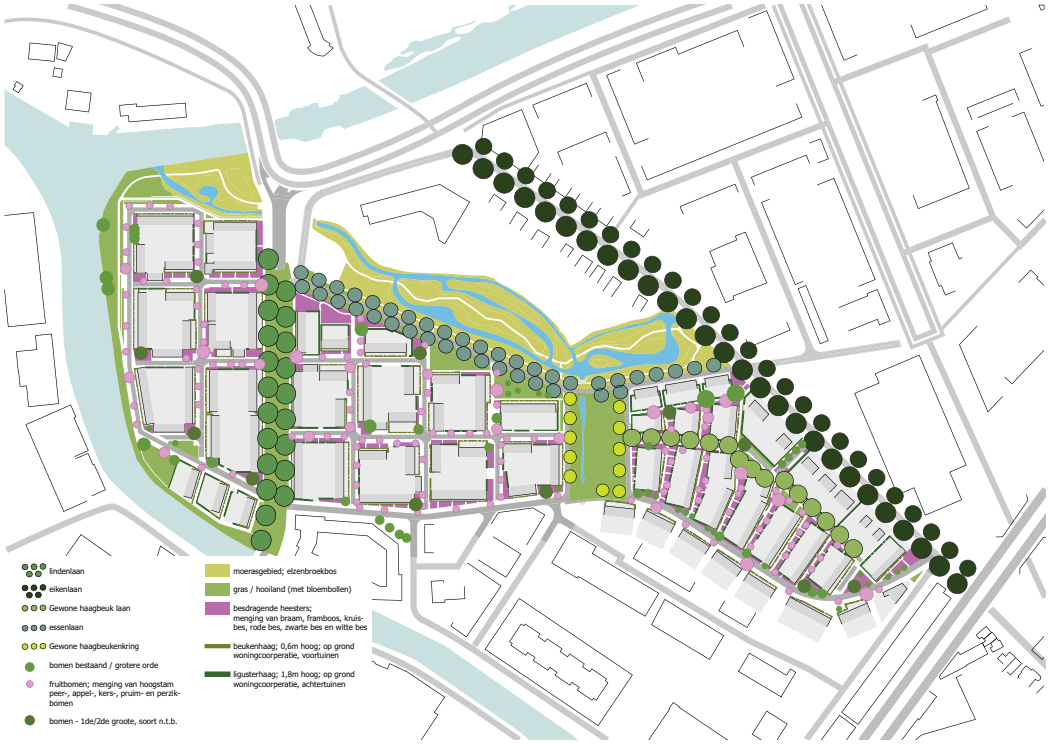
LANDBOUWWEG VOOR HERINRICHTING

EEMZIJDE VOOR HERINRICHTING

EEMZIJDE NA HERINRICHTING

GROENSTRUCTUUR

LANDBOUWWEG NA HERINRICHTING

GROEN Het groenplan voor de woongebieden Jericho en Jeruzalem draagt bij aan het versterken van biodiversiteit in de stad. Een groot aantal soorten – o.a. als voeding voor verschillende dieren, het afkoelen van de directe woonomgeving, het opvangen en gebruiken van hemelwater en een kleurrijk straatbeeld – zorgt voor een aangename woonomgeving.

Voorgesteld wordt om, verstrooid door de hele wijk, verschillende soorten fruitbomen toe te passen. Een menging van hoogstam peren-, appel-, kersen-, pruimen- en perzikbomen zorgt voor verschillende kleuraccenten op verschillende momenten in het jaar. De toe te passen soorten zouden fruitloos kunnen zijn. Op strategische plekken, waar ook meer ruimte is, bijvoorbeeld bij kruisingen of (driehoeks-)pleintjes, zijn ook grotere bomen denkbaar, zoals de walnoot en tamme kastanje.

Ook de groenvakken in de openbare ruimte van het woongebied krijgen aansluiting bij het fruitthema. Ze worden beplant met een menging van framboos, braam, kruisbes en rode, zwarte en witte bes. Het is het streven dat de groenvakken door de bewoners worden onderhouden. Op dit moment zijn er al een aantal initiatieven in deze richting in de wijk herkenbaar. Op deze manier dragen de groenvakken bij aan zowel de ruimtelijke als de sociale samenhang en duurzaamheid voor de buurt.

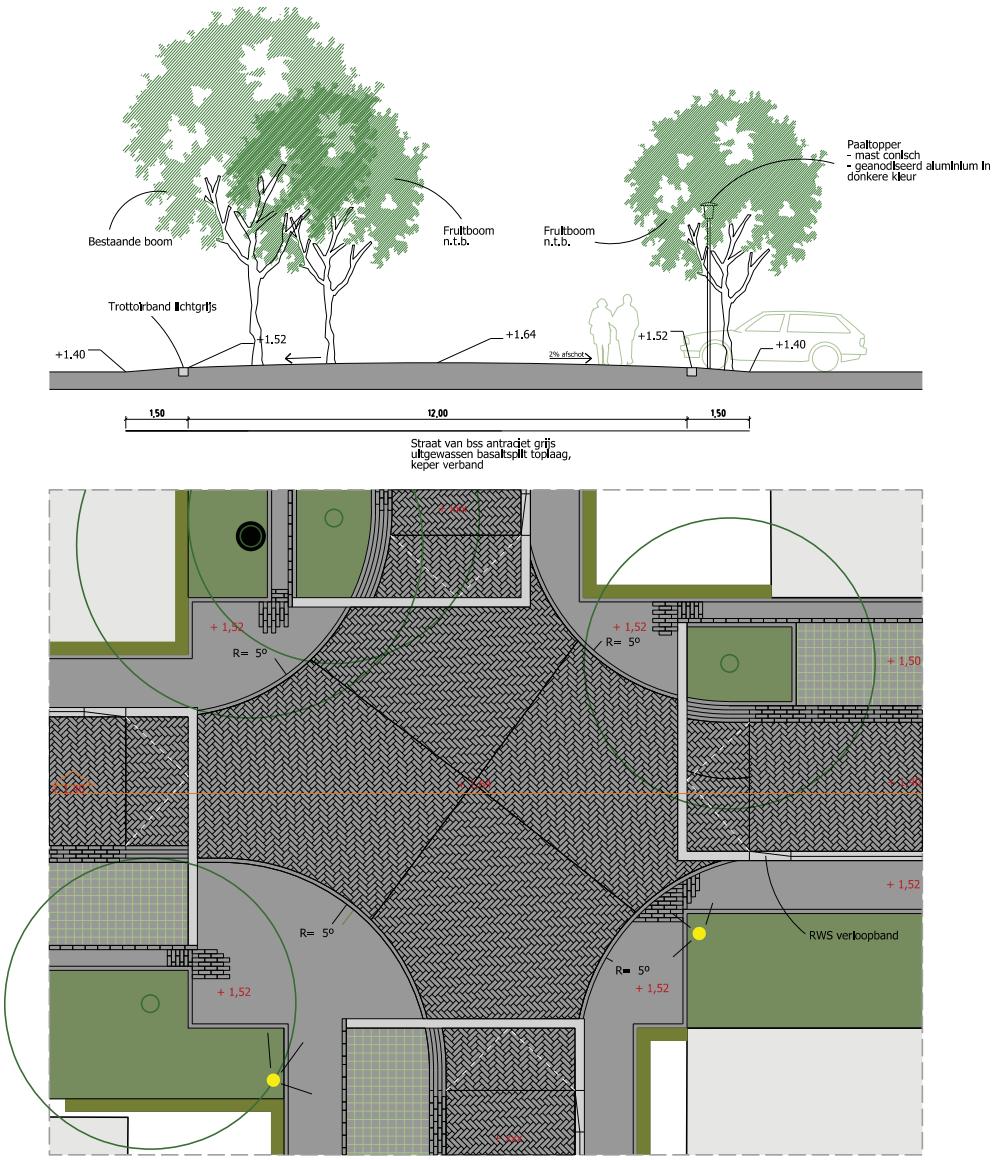
Het toepassen van groene erfafscheidingen tussen de kavels van de woningcorporatie en de openbare ruimte zou een groot effect hebben op eenheid en duidelijkheid in de wijk. Voorgesteld wordt het toepassen van beukenhaag, 60 cm hoog aan de kant van de voortuinen en een ligusterhaag van 1,80 m hoog bij de zij- en achtertuinen, grenzend aan de openbare ruimte. Goede afstemming en samenwerking, qua aanleg en beheer, tussen gemeente en woningcorporatie is hiervoor belangrijk.

SPELEN EN PLEKKEN Centraal in Jeruzalem ligt het sport- en spelveld Groeneveld, bedoeld voor gebruikers tussen de 8 en 17 jaar. Een ander reeds voor kinderen tot 12 jaar ingericht speelveld bevindt zich in Jericho. Een betonen trapveld is gelegen aan Ringweg-Koppel en dient gehandhaafd te blijven.

Een aantal cultuurhistorische locaties in en rond het plangebied geeft aanleiding om deze plekken op een bijzondere wijze te benadrukken. Zo kan de kruising van de Hooglandsedijk met de loop van de Oude Eem worden ingericht als verhoogd zit- en uitkijkpunt. De waterpartij zou via een vlonderterras aan de oever ook toegankelijk kunnen worden gemaakt.

STENGELWEG VOOR HERINRICHTING

PROFIEL VAN EEN KRUISING IN JERICHO EN JERUZALEN MIDDEN

STENGELWEG NA HERINRICHTING